

SOČA

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja za pošto prejmana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrť leta „ 1.20
„Kmetovalec“ za naročnike Soče Vse l. f. 2.—Pol leta f. 1. Za nenaročnike: Vse leto f. 3.—Pol leta f. 1.60
Pri oznanilih in ravno tako pri „poslaničah“ se plačuje za navadno fristopno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 2 krat
Za veče črke po prostoru.

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternollju; v Tratu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179 in „Via della caserma 60“

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo pod naslovom: Viktor Dolence v Gorici. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža ako se oglase pri uredništvu.

Nérodnost in pa slepota nekaterih.

Kud god oko tužno gleda
Nigdje, nigdje spasa nema,
Svakud vidis lica bleda,
Od žalosti pregorka.
Krunoslav Jević

Res mora slep biti, kdor ne vidi, da dandanes vsak narod v Avstriji se poganja za to, da dobi popolnoma vse pravice, katere so prva podlaga vsemu temu, da se po čedalje viši omiki zljajša in zboljša svoje življenje.—In ipak žalibog da tacihi slepih ljudi ne manjka, kateri res mislijo, da se bo dalo pravično to zahtevanje še kdaj—zatrei in da bode vseh teh „norčij“, kakor jih imenujejo, zopet konec. — Oj, kako slepi so taki ljudje, ki ne vidijo, kaj se po svetu godi. Ne vidijo, kaj delajo naši bratje v Hercegovini. Ne vidijo, da tudi avstrijskim Slovanom sije drugo solnce pred domači prag, da hrli jugoslovanska zvezda na političnem nebem oboku in da vsako zatiranje po fizičnih postavah le toliko večjo reakcijo rodi! Odkod pa izvira taka slepota nekaterih? Uzroki so mnogoteri.

Nekateri izmej njih so tacega stanü, da ne pridejo z narodom v nikakoršno dotiko; obenujejo le z ljudmi svojih misli, in če prav naleté na kakega družnega človeka, tudi ne zvedó pravega zato, ker jih pozna in—moléti, ali pa, če je reva v možganih, se jim hlina in napeljuje vodo na njih mlin.—Drugi so zopet tako kratke pameti, da ne ene svoje, samostalne misli nemajo, le kar beró v časnikih, katerih glavna naloga je, da „kulturo nosijo na vzhod“, to jim je—evangelij; ti časniki pa imajo za vso Avstrijo le eno struno, po kateri, naj hoté ali nehoté, plešejo vsi njeni narodi.—Drugi so tako zarjaveli v nekdanjem Moternihovem času, da res mislijo, da omika je le privilegij enega naroda in po tem morajo vsi narodi segati.—Kakor je nekda Napoleon nameraval ves svet v Francoza vtakniti, tako si mislijo nekteri dandenašnji, da vsa Avstrija mora v vsem—nemška biti.—V tem zmislu pišejo „Presse“ (v istini pr..e Pis.) in drugi nemški listi ter tolmačijo naopak naše misli, črtijo in preganjajo druge, kateri le pre-

dobro vedó, da ovi možaki obračajo plajšé po „Grossdeutscheithumu“, po centralizaciji in germanizaciji—Tem ljudem ne gré v glavo, da prava sréna edinost mnogih narodov se opira baš na to, da vsak narod uživa jednake pravice,—da narod ne zavida naroda za prednosti, — da vsak narod more po najbližji in najravnéjši poti to je, po poti svojega materinega jezika doseči vse to, česar potrebuje za omiko in blagostan svoj. — Ko bi ti centralisti, ki se še celo „liberalce“ imenujejo, le po veliki naturi se ozrli in bi imeli kaj več razumika, nego ga imajo, bi vendar mogli videti, da rožice raznih barv in dišav evetó na livadi ena poleg druge, in livada ostane cela, kakor je bila; da ptičice prepevajo pod milim nebom v logu svoje pesni, pa se vendar njih mili glasi zlagajo v tako soglasje, katero usesa mika in srce veselí, in log ostane log, kakor je bil.—

Kako da tako tudi vsi narodi našega mnogojezičnega cesarstva drug zraven drugega, v miru in ljubezni ne bi živeli kot bratje v vsem jednacih pravic? — Vsak narod ima pravico do tega, da vsak njegovih ljudi velja za človeka v državi; ako se mu pa njegov jezik jemlje, kateri je sredstvo, da po najkrajši poti dospé do potrebne omike, se mu jemlje popolna veljava njegova, ker drug človek morá namestaviti njega, da mu pové, kar on sam iz pisma ali knjige ne more izvediti. v ptujem mu jeziku podanem. — Nekdaj, ko nij bilo za vsak kos kruha desetero ust, nij bilo ljudstvu poduka in omike tako sila treba, kakor dandanes, ko nas je deset namesto enega in se kolo napredeka tako silno vrti, da vsak je revež, kdor zaostaja; — nekda je bilo dosta, da so le eni kaj znali, vsi drugi so tavalí za njimi,—dandanes moramo vsi, naj smo na kmetih ali mestih, na poti omike naprej, da si moremo kruh služiti, davke odrajtovati in še drugim potrebam zadostovati —

To spoznavajo zdaj vsi narodi in v vsakem narodu vsi ljudje, kateri se užé čutijo—človeka. — Zato pa se tudi širi narodna zavest veselo po vseh okrajinah in tako krepko zbudjena nikdar nikoli ne bode več otrpnila, ker otrpnost je duševna smrt.—Čas sedanjí na vso moč terja omike, omika ima narodno veljavo, po kateri se

pride do nje: Nemece po poti svojega jezika, Magjar po svojem, Italijan po svojem, Slovan po svojem—i.t.d. Kdor je zaostal, ta mora toliko bolj hiteti, da prihití, kar jo zamudil—Kdor hoče dandanes kak narod podučevati in omikovati s ptujim jezikom, dela prav tako, kakor da bi človeka posadil na okorna kola in bi ga vozil po ovinkih do namenjenega mesta, namesto, da ga posali na železnico, ktera ga hitro in naravnost pripelje, kamor je namenjen.

To dobro spoznavajo narodi dandanes,—zato so slepi, ki vsega tega ne vidijo, ali ki, kakor štrnc, skrivajo glavo pod perute, da ne bi videli, kar se po svetu godi. Ako nam pa Nemei privoščijo jednake pravice, kote Avstrija sréna, in vsi nemškutarji se bodo poskrili, kakor se poskrijejo ponočni „ščurki“ po kuhinjah, ko prisijo krasna juternja zarja.

Vi pa: „Slavjani, Slavjani!
Vi narodu slugel
Vi čuvari carstvu
A drugovi tuge“
ne—udajte se! Mozi rski.

Ustaja v Hercegovini.

Od vseh zadnjih vesti je gotovo najpomembnejša tista, katerega je poslal jako zanesljivi telegram iz Belgrada „Slovenskemu Narodu“, ki se glasi: „Prva in druga klasa srbske narodne vojske je pripravljena za marš. Navdušenost je velika! Vojna s Turkom je neizbegljiva.“ Če se ta vest obistini po tem dobi upor drug obraz, kajti Turčin se bo imel vojskovati z regularno hrabro vojsko, katero bodo po vsem Balkanu podpirala ustaja.—S to vestjo je tudi ona v zvezi, da je imenovan srbski obrst Zach, rodoma Čeh in eden glavnih organizatorjev srbske vojske za generala in poveljnika srbske armade. Iz tega sledi, ker Srbska nij zdaj imela nobenega generala, da je Srbija pripravljena na akcijo. 1. in 2. klasa Srbske vojske šteje 80000 mož. Iz Hercegovine so došle sopes prav dobre vesti.—

LISTEK.

Kedaj in kako je prišel Tolmin pod goriške grofe?

Tolminsko in Buško je goriške grofe jako mikalo in skušali so na vsak način polastiti se ju. Na Buškem so bili že zgodaj cerkveni patroni in zagovorniki. A grof Meinhard II. odstopi l. 1227 to pravico patrijarhu Bertholdu in dobi zato od dekana čedajškega kapitula 25 mark (347.5 fl.)

Pervikrat so poskušali goriški grofi tolminskega grada siloma polastiti se 5. aprila 1278. Drugi napad se je ponovil 21.—22. februarja 1299. Od l. 1305—1307 je bil Tolmin zopet v rokah grofovih. Več časa je gospodoval grof v Tolminu po dobitvi grada 6. oktobra 1313. Še le avgusta 1319 ga je izročil patrijarhu nazaj. Krog l. 1350 je bil Meinhard VII. gospodar v Tolminu, ker v listini od l. 1351 (nahaja se v državnem arhivu na Dunaji) je obljubil grof patrijarhu, da mu prepusti vse dohodke v Tolminu. Pri nastopu novega patrijarha Ludovika je moral grof beržkone Tolmin nazaj dati. Pa že l. 1359 se polasti. Meinhard Tolmina in vse gorenje soske doline z izgovorom, da mu je bil patrijarh Nikolaj te kraje zastavil. Toda patrijarh se nij dal tako zlahka z svojega važnega posestva odgnati. Zato je dala Meinhardova soproga Katarina 14. decembra 1363 „in Stupa magna superiori“*, v svojem in grofovem imenu, (katerega nij bilo takrat v Gorici), dohodke in posestvo Tolmina čedajskim kanonikom in patrijarhu Ludoviku nazaj. Drugi dan 15. decembra je izročil čedajski kapitul pobotnico, ki se je v graškem arhivu našla.

* Beržkone „v velikej gorenjej dverani“ goriškega grada.

Tako smo videli, da so se tolminski grofi vedno zastonj prizadevali Tolmin popolnoma v svojo oblast dobiti. Še le po prenehanji svetne oblasti patrijarhove posrečilo se je to za delj časa goriškemu grofu Enriku IV. (1385—1450). Ko so začeli namreč Benečani krog l. 1410 svoja posestva nenadno hitro širiti po terrafirmi proti Frijulskemu in po Dalmaciji, ko so se bili že večidel vseh poprej patrijarhovitih posestev, (med temi tudi Čedad in Tolmina) polastili, napovedal je cesar Sigismund beneškej republiki vojsko, deloma kot ogerski kralj zaradi posedanih mest v Dalmaciji, deloma kot nemški kralj zaradi beneških pridobitev v Lombardiji in na Frijlskem. 11. novembra 1411 pošlje Sigismund sposobnega vojskovodjo Florentina Pipa (Filipa) pl. Ozora, grofa temešvarskega, z 10000 možmi v Istro in od tod na Forojulsko, kamor je prišel 18. novembra. 6. decembra premaga Videm, iz katerega je moral beneški patrijarh Antonio zbežati. V kratkem je odzvel vse Frijlsko Benečanom, premagal je vsega vkup 72 gradov, terdjavie in mest. Ime, na teh so se nam ohranila in med njimi je naštet tudi Tolmin (nemški Delmin), kot „citra Fulmentum et Lovenzam“ ležeč (kakor tudi Videm, Čedad, Teržič in dr.). Listina se nahaja v Frankobrodskem a.M. mestnem arhivu**).

Bojna sreča se je potem vedno gibala med nas protnikom, vendar je Sigismund večidel zmagoval.

Mir skleniti nij bilo mogoče, ker je Sigismund preveč zahteval (izročitev Zadra.) 18. decembra 1412 pride sam kralj v Violen. Njegov tast grof Hermann II. celjski mu je svetoval k miru, toda zastonj. Februarja 1413 prevzel je Sigismund sam poveljstvo vojske. A ker nij mogel posebnih uspehov doseči in ker nij smel med tem Nemčije in cerkvenih zmešnjav iz oči

** Primeri: Eberhard Windeck, Lebensbeschreibung des Kaisers Siegmund (pui Mencken SS. I.) cap. 28, in Verci, Storia della marcia Trevigiana XIX. 62.

spustiti sprjaznil se je zadnjič z mislijo na mir in tudi Benečani so bili s tem zadovoljni. Vsled posredovanja celjskega grofa bil je 17. aprila 1413 petletni mir v Terstu sklenjen. Obe stranki sta obdržali, kar sta ob času mira posedali, Benečani so še plačali 200000 dukatov odškodnine in dovolili Sigismundu prehod v Italijo skozi svoja posestva, kolikorokrat bode zahteval. V tem miru so bili zapopadeni na Sigismundovej strani tudi goriški in ortenburški grof in oglejski patrijarh.*

Razumljivo in verjetno je, da je prepustil sedaj Sigismund Tolminsko, katero je bil njegov vojsko vodja Benečanom odzvel, svojemu zavezniku in podporniku v tej vojski, goriškemu grofu Enriku IV. kateri je željno hrepenel po tem posestvu. Beržkone je dobil Enrik Tolminsko le kot državni beneficij in ne kot neodvisno lastno posestvo. Natančnejša določila in pogodbe o tem, kako je Sigismund grofa ortenburškega in oglejskega patrijarha odškodoval nam nij znano. Patr. Ludwig Teck zgubil je vsa svoja svetna posestva, katera so Benečani posedli in Ludwig III. Mezzarota Scarampo so odpove konecno 18. junija 1445 vsemu posvetnemu vladarstvu. Enrik IV. sprejme že 1424 one beneficije iz rok beneškega dožeta, katere so poprej goriški grofi od patrijarhov dobivali. Med temi pa nij bil tudi Tolmin in to kaže, da se nij več Frijlskemu pripustil.

Iz tega je razvidno, da Tolmin nij ostal „tacito consensu in rokah grofov goriških, sosebno v lasti tacega vladajočega grofa Leonharda“, kakor se bere v podlistku 15. št. Glasa, Gori navedena Frankobrodka listina nij bila tudi Czörnigtu znana, zatorej je v njegovej zgodovini nejasno načertan prehod nekterih patrijarških posestev v roke goriških grofov.

* Primeri: Verci, Dozm. n. 2111 — Aschbavli, Geschichte des K. Siegmund, I. pag. 336 — 350.

Okoli Trebinja so vedni boji in ker so ustaši te dni dobili mnogo podpore, hočejo zdaj vzeti to važno mesto z naskokom. (Vest. da so Turki zapustili to mesto, se nij obistinila) 23., 24., je bil menda naval na Trebinje. — Ob enem pa so ustaši vzeli Turkom trdnjavo Krstac in 7 manjših trdnjav (fortov) blizu Nikšića na Črnogorski meji. — Zmaga je velika in jako koristna, ker so ustaši dobili v roke mnogo orožja in streljiva. Poroča se tudi, da je bil v tej bitvi sam poveljnik Dervišpaša ranjen.

Se bolj znamenito pa je to, da se je 4000 srbskih prostovoljcev pod poveljstvom Vlakovića in znanega generala Stratimirovića v Hercegovini blizu Nevesinja zedinilo s Črnogorskimi prostovoljci. — Ti Srbski prostovoljci nabirali so se v Belgradu in so prišli preko Višegrada v Bosni čez Ivanplanino na Nevesinje in so se po veliki zmagi čez Dervišpašo zedinili z drugimi ustaši v Hercegovini. — Če pa je to resnica, po tem je mogoče, da v kratkem dobé v last tudi Trebinje in Nikšić glavni trdnjavi na črnogorski meji. — Trebinje je tako važno v strateškem obziru, da so bili uže večkrat za to mesto hudi boji. — Leta 1463 je vzel to trdnjavo sultan Mohamed II. z največim trudom in prav tako leta 1694 Benečani pod Delferom. Če ustaši dobijo v roke Trebinje, po tem so gospodarji vseh prelazov iz Dalmacije Kleka, Sutorine in Dalmacije. — Sicer pa se denes po mnogih listih čita telegram, da glavnega navala na Trebinje v ponedeljek nij bilo in to na miglje ali ukaz iz Cetinja. — V ponedeljek je bilo več manjših bojev in 500 ustašev je vzelo tudi trdnjavo Korito, strateško važno mesto. — Ustaši so tudi tukaj dobili mnogo streljiva, a jetnikom so povsod prizanesli ter jih spustili potem ko so jim vzeli orožje. V torek je moral turški poveljnik v Sutorini pred ustaši pobegniti v Erceg Novi na avstrijska tla, kder so bili njegovi vojaki razoroženi.

Iz Bosne dohajajo sporočila, da je sicer upor razširjen po vsej Bosni; a da upornikom primanjkuje orožja in streljiva in da niso še prav nič organizovani. Ustaši pričakujejo pomoči iz Hrvatske, Granice in Srbije; pomoč pa uže začenja dohajati iz vseh slovanskih dežel. Mej tem pa se koljejo Turke in kristjane, kder se le srečajo in Turki strašno požigajo in morijo; kakih 5000 ljudi iz Bosne je pribežalo v hrvatsko granico; vse kar more orožje nositi od 18 do 60 let ostaja doma in se zbira v gorah; zaradi pomanjkanja pušk so nekateri oboroženi s sekirami. — Nek trgovec iz Goriškega je bil te dni v Kostenjevi in je videl, kako je tam gorelo in kako so ljudje bežali; ta gospod nas zagotavlja, da se tam na meji godé strašne reči in da ustaši na meji plačujejo smodnik po 5 gold. funt. Pri Brodu je prestopilo 300 turških vojakov na avstrijsko tla; cesar so avstrijski fin. stražniki streljali na Turke in ubili jih nekoliko. — Pri Jasenovcu so ustajniki 40 turških vojakov potisnili do Save in ti so potem zbežali čez Savo v Avstrijo, kder so jih razorožili. — Avstrija pošilja mnogo vojakov na mejo Bosne.

V Albaniji je nekda v resnici začela ustaja, sliši se, da je tam mnogo ital. Garibaldinov, ki organizirajo ustajo.

Iz Bolgarskega začenjajo bežati rodbine v Srbijo, kar je gotovo znamenje, da hoče tudi tam pričeti upor, kajti bežeče rodbine so znamenje bližnje ustaje.

Vse oči so obrnjene v Srbijo. — Knez ne more postaviti novega ministerstva, ker se mora poprej odločiti za vojno ali mir; narod Srbski hoče boj s Turkom; diplomacija pa žuga knezu in ga straši pred vojno; avstrijski diplomatični agent v Belgradu je nekda knezu naravnost rekel, da Avstrija ne bo nikoli dopustila, da bi se Srbska prilastila kako sedaj turško deželo. A jutro, 27. t. m. se snide srbska skupčina in ta bo skoro gotovo odločila in od kneza zahtevala, da srbska uže za marš pripravljena vojska hiti na pomoč bojujočim se bratom. — Če Srbija ne porabi tako dobre prilike, bodo ustaši imeli silno težavno stališče. — Rusija tudi Srbijo zadržuje, a menda zato, da ne bi Avstrija dobila uzroka za intervencijo. Sploh se zdaj ta reč strašno kuha, in iz hrcegovinskega punta nastalo je evropsko prasanje na jezo ustavovernih listov. — Diplomacija je stopila zdaj v akcijo. — Ruska bode razposlala vsem vladam novo spomenico zaradi Hercegovine in sliši se celo, da bode zaradi tega uprašanja sešel se kongres vseh evropskih velevlasti na Dunaji. — Čudno je to, da angleški prvi list „Times“, ki je še oni dan pisal, da Hercegovina mora čakati, zdaj piše, in kakor pravijo v porazumu z ministerstvom, da najboljša rešitev v zvezi z njo prasnja je, če se dovoli Bosni in Hercegovini tista samostalnost, kakor jo imajo zdaj Srbija, Rumunija, Črnogora in da se ena dežela za drugo od mrtvega trupla v Carigradu odtrga, ker do tega mora tako priti. „Times“ po tem kar naravnost spoznava, da je bila zmeta to, da so Angleži menili, da se Turčija mora na vsak način vzdržati. — Ta zmeta bo še Angleže gotovo drago stala.

Dopisi.

V Gorici, 24. avgusta. (Izv. dop.) Na koncu šolskega leta 1874-1875 Jobili smo tri programe tukajšnjih šol v roke: program višega gimnazija, više realke in nove c. k. nemške dekliške šole. Zakaj tudi učiteljski preparandij ne izdaja svojega poročila — nam nij znano, a skoro se nam pozdeva, da bi se tako važnemu

zavodu spodobilo poročati o svojem delovanju. Posebno letos, ko se ima preparandij za učitelje po večletnem obstoju v Gorici v sosedno deželo preseliti, bi bilo jako zanimivo pozvedeti njegove dosedajne razmere in uspehe. Saj je vendar dekliška šola učilišče niže vrste, pa se ponasa (?) s svojim programom.

Letno poročilo višega gimnazija je precej obširno in obsega mnogo zanimivega gradiva, le škoda, da mrgole v njem uskovni pogreški, cesar pa nij ravnateljstvo toliko krivo, kolikor tukajšnje žalostne tiskarske razmere. Prvi članek „Der Vetalapančavincati“ iz sanjskrita prevodjen z uvodom, opazkami in dokazi, je delo germanista, prof. Dr. Luberja. — Manjši drug članek „Bildungsgesetze harmonischer Zahlen“ je sestavil gosp. ravnatelj Dr. Zindler sam.

Iz šolskih vesti posnamamo, da šteje učilišče zdaj 9 profesorjev, 4 prave učitelje in 6 suppletov. Pripravljani razred pa zraven teh še dva učitelja. — Dijakov je bilo v začetku leta vpisanih 278, do konca leta jih je pa ostalo 256; med temi jih je z mesta Gorice 56, z dežele 166 in od drugod 34. — po verozakonu: 247 katoličanov, 1 protestant in 8 židov; — po narodnosti: 46 italijanov, 60 furlanov, 125 slovencev in 25 nemcev. (Ravnateljstvo je vsled nekega ministerskega ukaza ločilo italijane od furlanov, kakor jih tudi baron Ozornig loči v svojih spisih.) V obče so se gimnazijci v preteklem letu dobro obnesli; 33 je odličnjakov, 165 s prvim redom, 21 jih mora izpit iz enega predmeta ponoviti, 15 je s kljuko, 21 s trojko obdarjenih in eden nij bil izpitan. — V pripravljavnem razredu je bilo 38 fantov in sicer 36 slovencev in 2 nemca; 5 jih je z odliko, 28 z enojko, 4 z dvojko in 1 s trojko šolo končalo. — V malem seminišči je bilo skupaj 50 izrejenecv.

Izmed 19 osmošolcev se je oglasilo 16 za izpit zrelosti; 10 jih je izpit dobro prestalo, med temi trije z odliko; 2 moreta po enem letu, 1 pa po 6 mes. cih zopet izpit delati; 3 bodo pa po dveh mesecih iz enega predmeta izpit ponavljali. — Izmed maturantov se jih je odmenilo 6 juridičnim, 2 filosofičnim studijem; eden pojde v seminišče, eden je pa vojak. Izmed nematurantov je eden vojak, dva sta se pa za duhovski stan odločila.

O gimnazijskem programu imamo še omeniti, da obsega naloge, koje so dobivali dijaki v viših razredih v nemškem, italijanskem in slovenskem jeziku; da je v dotičnem jeziku razloženo, kako sta se deželna jezika v posameznih razredih razpravljala in da je na koncu poročila tudi razglas zastražen začetka prihodnjega šolskega leta v učnem in v obeh deželnih jezikih ponatisnjen. — Vse to pa pogrešamo v programu više realke in še več: v tem niti niso navedeni kraji, kder so posamezni dijaki doma. Vidi se prav, kakor bi se bil hotel gospod ravnatelj Dr. Schreiber skrbno vsega ogibati, kar nij nemško.

V realnem poročilu nahajamo na prvem mestu nekrolog, kojega je posvetil g. ravnatelj svojemu predniku ranjkemu Ferdinandu Gatti-ju. Drugi precej obširen članek „Berechnung der Brigg'schen und Neper'schen Logarithmen u. die Erklärung der Proportionalität“ je sestavil g. prof. Jakob Čebular.

Realka je štela v preteklem šolskem letu 6 profesorjev, 6 pravih učiteljev, 3 supplete in enega assistenta. V pripravljavnih parall. razredih so poučevali 3 učitelji.

Dijakov je bilo skupaj 260, med temi 83 iz mesta Gorice, 178 od drugod (koliko goriških deželanov in koliko z drugih dežel se ne posnema iz statističnega razkaza); med dijaki je bilo 247 katoličanov, 4 protestanti, 9 židov. — po narodnosti 40 nemcev, 170 italijanov in 50 slovencev. Uspeh šolskega obiskovanja, oziroma poučevanja se sme imenovati na tem učilišču izvanredno slab: 18 dijakov je odličnih, 135 jih je dobilo enojko, 23 dvojko, 39 trojko, 43 začasno spričevalo, (morejo izpit iz enega predmeta ponavljati) in dva sta ostala neizprašana.

Izmed devetih sedmošolcev, koji so se za zrelostni izpit oglasili, je eden pred izpitom odstopil, eden, nemec, je bil za zrelega spoznan, štirje so za 6 mesecev, dva za eno leto reprobirani. Še nikdar in nenda nikder kaj enakega!

Prihodnje šolsko leto se začne na gimnaziji in na realki 16. oktobra. Pogoji za sprejem so razloženi v obeh poročilih.

Se eno poročilo, ali poročilice imamo pred seboj in sicer prvo letno poročilo c. k. nemške dekliške šole v Gorici, katero je priobčilo vodstvo te šole.

Najrajše bi to izvrstno delce priobčili našim čitateljem kakoršno je v prav posebno zabavo, ker je v vsakem oziru jako zanimivo; žalibog nam tega ne dovoljuje prostor. Posebno se odlikuje članek I. „Über die deutsche Schule in Görz“ po svojih naivnih, čudno logičnih dokazih o potrebi nemške dekliške šole v Gorici in po obilnosti tiskovnih, gramatikalnih, jezikoslovnih in drugih kozlov. To vam je nemščina, da se Bogu usmili! In učiteljica, katera je to strašno zmes skvasila, je postala zdaj glavna učiteljica in pride kot taka na dekliško učilišče; imenovali jo bomo „gospodična professor“ in dobivala bo polno professorsko plačo z aktivitetnim prikladom vred in s pravico do petletnin? O trikrat srečni časi nastanejo zdaj Goriškemu dekliškemu šolstvu!

Nemška dekliška šola v Gorici je štela v letošnjem prvem letu 68 učenk v treh razredih; kakor se ločijo po verozakonu in narodnosti, tega nam program ne ra-

zodeva. Uspeh poučevanja je bil, kakor kaže poročilo sijajen. V I. razredu je ena, st odličnih učenk, 12 jih je dobilo prvi, ena sama nepovoljni red in 2 ste med letom izostali; v II. razredu se jih odlikuje 5, dobrih je 10, ena ima dvojko, ena nij bila izpitana, 2 ste med letom izstopili in 2 umrli, v III. razredu je 12 odličnih in 7 dobrih učenk, ena ima dvojko in ena trojko. Boljšega uspeha si pač ne moremo misliti! Radovedni smo pa vendar, ali bo katera učenka po končanem 5. ali 6. razredu prekosila gospodično glavno učiteljico v nemščini; če jo samo doseže in n preseže, naj se zanaša najmanj na dvojko v zrelostnem spričevalu.

Iz Kanale 25. avgusta Dan rojstva Nj. Veličanstva Cesarja Franca Jožefa se je letos z nenavadno slavnostjo obhajal. Ko je napočila zora omenjenega dne, razlegal se je uže strel možnarjev krog po krasni Kanalski dolinici in ljudstvu naznanjal rojstni dan visokega vladarja.

Ob deveti uri bila je velika slovesna sv. maša, pri kateri so se vsi uradniki c. k. sodnije i davkarije „in corpore“ dalje občinski zastop z županom na čelu, od delki c. k. finančne in žandarmerijske straže i. t. d. vdeležili, tudi tukaj bivajoči grof Attoms z družino iz Gorice, in mnoga druga aristokracija obojega spola, katera že nekaj časa tukaj biva nij zaostala; ljudstva pa je bilo vkljub preobilega opravka po zemljiščih še v precejšnjem številu. Sv. maša je služil p. č. g. A. Wolf z asistencijo pri maši so domači pevci vkljub redkih vaj prav izvrstno peli.

Po poludne točno ob dveh urah bila je na gradu v gostilnici Franceta Vuge velikanska pojedinja, h kateri je bilo čez 30 oseb povabljenih; raznovrstnih napitnic spremljanih se streljanjem z možnarji ni bilo ne konca ne kraja, mej katerimi se je tudi lepo vbrano slovensko petje vrstilo.

Veseli je bilo in največa harmonija vladala je tako, da se je društvo še le pozno v noč razšlo.

Preteklo sredo nas je zapustil naš preljubljeni in nepozabljivi gospod Leopold žl. Furlani; imenovan je, kakor je že znano, za donarničarja pri c. k. glavni davkariji v Gorici; pogrešamo ga težko ne samo mi Kanalcu, mariveč tudi cela okolica, ki spada pod okraj, marsikomu je solzica v očeh zaigrala, ko je pozvedel žalostno novice; kaj bi ne? saj to vsak lahko priznava, da v Kanalu ga nismo in ga tudi ne bomo imeli več njemu enakega gospoda, da bi ljudstvu tako preljubljen bil, kakor gospod žl. Furlani. Nam Kanalcem pa se ne bode izgubil več iz spomina; za tega del želimo mu še srcem tisoč i tisoč sreč, i mu slednjic za „slove“ i za Inji pozdrav zakličemo: „Bog ohrani in živi mnogo leta g. žl. Furlanija in njegovo družino!“ Njegovo mesto v Kanalu je zasedel nek nemec F. Kreipner, ki pa nij slovenskega jezika zmožan, trebalo ma bo toraj tolmača, Bog nam pomagaj!

Letina je srednja, pšenica se je vsled premokrega vremena ne predobro obnesla, češpelj je toliko, da ne bo vedel kmet kam žnjimi, celo drevlje se pod njimi lomi, tudi družega sadja bo obilo, grozdje pa, ki je v začetku lepo pokazalo, je zdaj veči del bolno, vendar pa se nadejamo srednje bendime, turšica in ajda tudi lepo raste. letina sploh, ako ji suša prizanesse, bo dobra.

Tudi Kanalcem se Hercegovinske sirote, ktere iščejo na gostoljubni Avstrijski zemlji pomoči, smilijo, ter zložili so v ta namen 37 gl. 25 kr., nadejemo se da bodo tudi sosednje vasi n. pr. Ročinj, Arča, Deskla, Bajnska, i. t. d. posnemale zveličarjeve bavede: „Kdor sirotam pomaga, ta meni pomaga.“

Iz Kozelj, 23. avg. V nedeljo 22. tega mesca napravili so Lazelski fantje kot osmino po sv. Lovrenci ples, kterege se je vdeležilo mnogo ljudi iz celega Krasa. Jaz sem se bil tudi napolil se svojim prijateljem popoldne tjakaj. Ker sva dobrega konjička imela, sva precej tam bila in vže od daleč sva slišala streljanje možnarjev, kateri so oznanjali, da bodo precej večernice jenjale.

Peljala sva se naravnost k županu Vran-u, kjer sva dobri teran srkala. Ko sva tudi nekaj pojužinala, sem šel se svojim prijateljem malo ples pogledat. Godba je bila Tomajska. Dosti ljudi je privrelo od vseh krajev in marsikateri lep obrazek se mi je pri plesu nasmehljajal. Da, reči se mora, da na Krasu sedobi večina prav zalih deklic! Tudi sežanski dekliški cvet je bil tam, tako da je človeku srce poskakovalo veselja, tako nježne in zale deklice gledajočemu. Mislim sem, ker so se te tako modro držale, da se ne bodo v ples spuštile; pa pete jih začnejo srbeti za. uvi muziko in hajd! — mra-ka je šlo kakor da bi bili podi (brejarji) z oljam namanani.

Pa kakor po navadi, tako je bilo tudi tukaj. Kapljica božja je zgrela fantam možgane, jeli so se tepsti in enega so celo hudo ranili. — Akoravno so take veselice na deželi jako lepe, vendar bi bilo bolje, da bi bile prepovedane za zmerom, ker se pri tacih priložnostih vselej kaka nesreča dogodi, da prepri nastanejo, da se stepejo itd.

Prostin.

Iz Nabrežine 14. avgusta 1875. — Dobili smo gosp. Fr. Vodopivec zemljevid pokn. grofije goriške i gradiškanske. Priznati se mora, da je ta veliki zemljevid z redko pričnostjo in natančnostjo izdelan. Raba nekaterih

novih znamenj je zelo praktična, pa tudi to daje zemljevidu lepo vrednost i povzdiguje njegovo rabljivost osobito v soli, da je svet po njega kakovosti i legi natančno v obzir vzeti i da so glavni kraji z debelimi črkami zaznamljeni. Iz debelosti krajnih pik posameš lahko tudi število prebivalcev dotičnega trga ali vasi. S kratka: ta nov zemljevid je izvrsten šolsk pripomoček, pa tudi po njegovi zunanji obliki prav lep kinč za vsako sobo. Tudi kamnotis je uže hvale vreden. G. izdelovalec pa, ki je s tem delom lepo spretnost v tacih stvarih dokazal, naj bi nam več enacih pripomočkov izgotovil. Se ve, da nekaterim ki vse, kar pride iz Primorske, po strani gledajo, morda tudi ta izdelek ugodil ne bode; a njih „frontis nubecula“ ne strahi več!

Kako da Nabrežina napreduje v svojem blagostanu, naj pokaže to tudi, da zidajo sedaj velik depot ali zaloz za petrolej prav tik železnice. Jud zida, i jud ve, kaj dela. Se le danes sem izvedel, akoravno bi moralo biti kaj jezikoznance v meni, ki vola, prevdarja, primerja, zametava; ki bi moral imeti saj „radices“ na pratih itd.; še le danes pravim, v sramoto mojo bodi rečeno, sem izvedel, da ljud pravi Nabržin ali Nabržen na mestu: Nabrežina, Nabržin? To mora biti gotovo jezikoslovsk spak. Imen, de al bi, ne smemo tako pisati, kakor je v tem nezaveden, zato nekaj nepraktičen ljud izgovarja. Ko bi n. pr. slovensčine tako pisali, kakor jo n. pr. Kranjci izgovarjajo, mehrece! bili bi mi takoj slovenski Francozi; skorom ves akcent na konci besedij! Kranjca kmečkoga, ne gosposkega govoriti slišati, je slast; tu je nekaj atiškega, tu je kmečka urbanitas (ako smem teh pojmov zediniti!) napav v govoru je uže zanimiv; a „lautverschlingerji“ so Kranjci, kar jim je uže učeni Trstenjak očital, da ne koj takih na tem ljubem svetu. Bolje pa, da so naši ljubi sobratje Kranjci nižega stanja „lautverschlingerji“, ko da bi tako grozno slovensčino govorili ko njih gospoda. Pa tudi ta gospoda naj se potolaži s tem, da večina nemških časopisov, osobito onih, ki se učeno napihujejo, to v spakedrano, take poptujčeno, tako grozno neumno nemščino piše, da se morajo kosti nemških klasikov od jeze premetavati. Priznavati je, da so nekatere ptuje besede potrebne, to je res iz jeziško-filozofičnega stališča. Nemci sovražijo Francoza (Francoz je meni sicer veren, pošten, v svojem rodoljubju vnet, živahen, fantazije polan, on čuva, pazi za svojo čast. Nemec ga nij mogel ni materijalno ni moralno ponižati, kaj pa uničiti! Bogataši francozki pa ljubijo svojo domovino, ker dajajo glas in imstvo za njo; so pa tudi naši slovenski bogataši taki? Zgodovina bo govorila — pozneje prijdemo, sedajni slovenski vrstniki, ta v tem, ta v onem obziru na rešeto!!!). Pa jaz in ti nesrečno pero, kam sva zašla? Nabrežina napreduje, zaloz v novijih časih ima tudi sedaj izvrstno fabriko ali tvornico za likerje ali žgane pijače. Gospod Anton Karis, slovenskega pokolenja jej je lastnik, izvrstnega in učenega knjigotročca ima, mnogo žensk lupi sadje za uporabo v fabriki. Fabrika ali tvornica je bogato obložena: vse snažno, novo, v vsakem obziru hvalevredno; fabrikant izveden. Mora se pristaviti, da dela fabrika se s ad jem, čigar ostanki se podeljuje o revnejšim prebivalcem. Ti nabrežinski likerji so zelo ukusni pred vsem pa vsled čistote v fabriki in uporabe sadja, potem pa zaradi zmjerne cene. Nu, poskusite Slovenci, saj v tem se ne bote kesali. Se s ad jem se dela!

Nabržin, Na Brežini; to je, kakor tudi svet kaže. Nabržin, to je nepovoljen dialektičen oarajšek. Posnemajte ljudstvo, a ne v vsem. Ker pa mora dete tudi ime imeti, bilo bi menda dobro, da bi se reklo: Nabrežina, „Nabrežin“ je grdoba potakem imenu:

Obč. zastopstvo je bilo 12. t. m. izvoljeno. Izurjeni Slovenci so prišli v občinsko kolo. Gosp. J. Mali, okr. c. k. glavar je volitev vodil. Ta gospod je sedaj kot glavar edini, kateri izvrstno slovenski uraduje. Tacih mož ne sinemo prezirati, ki so z voljo in uspek tolikih opovir toliko storili; ki so zmožni prav čisto uradsko občevati i postopati kakor, naš g. Mali. Da živi!

Iz terške okolice. 22. avgusta 1875. (Izv. dop.) Vsi tisti, ki želijo pomagati tej revnej okolici, potrebni zdatne podpore, da se vtegne na bolj terdne noge spraviti, naj si resno prizadevajo:

Pervič: da se v prihodnje tiste šole, katere ima zdaj ta okolica, bolj porablja, kakor so se doslej — brez nobene koristi, čeravno se plačuje za-nje vsako leto nad 20.000 gold;

Drugič: da se napravijo še tri, namreč tam, kjer jih še nije, in se jih vendar silno potrebuje — jedno za Škorkljo in Kolonjo, drugo za Rocol, tretjo za sv. Marijo Magdaleno gorenjo;

Tretjič: da se ustanovijo založbe (štipendiji) v podporo ubogim in pridnim učencem da starši neinajo po tem uzroka, izgovarjati se še vedno s pomanjkanjem pripomočkov za pošiljanje otrok v šolo, zlasti po doveršenju ljudske v okolici, kakor so se dozdej izgovarjali, in da se tako naredi pot tudi okolični mladini do službe pri trgovini ali pri še drugih dobičkonosnih opravilih v mestu.

Četertič: da se napravi primerna hranilnica za okolico po izgledu drugih dežel.

Petič: da se osnuje stanovitno društvo, katerega udje bi se imeli redno shajati in pomenkovati o zade-

vah okolice zato, da se vpotije naredbe njej potrebne v zboljšanje njenega stanja; in

Šestič: da se pripravi okoličanom dober, prosto, pa lepo in razumljivo pisan časnik, ki bi obsegal marsikaka razodevanja zastran potreb okolice, in zastran pomočkov za odprave njenega žalostnega sedanjega stanja. Sicer služiti bi utegnil okoličanom tudi goriški časnik „Soča“, ako bi se vanj jemali tudi primerni spisi ali članki zadevajoči to okolico.

Politični pregled.

Mnogo listov je bilo zadnji čas konfiskovanih, ker so prinašali vesti o gibanji avstrijskih polkov in to na poseben ukaz ministra Glaserja. — Poročati o gibanji vojakov je prepovedano le ob času vojske; ali pa smo zdaj uže v vojski proti Turku ali proti komu? Staro-in Mladočehi se sopet bojujejo mej seboj s peresom. Zdaj je čas za to!

Hrvatski sabor je bil 23. t. m. slovesno otvoren s kraljevim pismom, katerega je čital ban Mazuranič in katero obljublja, da se bode pred ko mogoče vsa granica vteločila v mater zemljo, kar je zbor se živioklici na znanje vzela. — Sedajni sabor je jako važen, posebno zdaj, ko se bratje borujejo na Balkanu. — Prav gotovo bo sabor o hrcgovinsko-bosniškem prašanju kaj sklenil in se sploh bavil z državno-pravnimi prašanji trojedine kraljevine. — Torej tudi v Zagrebu se pripravljajo važni dogodki.

Iz Turškega se poroča, da je odšlo 18000 vož v Hrcgovino. Še zdaj nij prav gotovo, če so Turki v Kleku izladjali se in če so se zedinili z drugo turško močjo, ki maršira iz Mostara proti Trebinju. Zanesljivih vesti je treba še pričakovati Sultan je imenoval 3 nove ministre; to je vse na Turškem nekaj vsakdanjega in kaže, da državni voz turški noče več naprej! — Vse drugo važno o zunanji politiki poročali smo na drugem mestu.

Ruski poluvladni list „Peterburgskija Vedomosti“ pravi v eni zadnjih števil, da le vseslovenska ideja more ustanku na Balkanu dati ves uspeh in za to kliče nas avstrijske Slovence in izrečno tudi nas Slovence, da pomagamo ustašem in prihodnost je naša; če pa pridemo v nevarnost, stoji v sili Rusija za nami.

V Carigradu so poslaniki: ruski, avstrijski, nemški, francoski, angleški in italijanski po prejšnjem vzajemnem dogovoru turške vlad i svetovali, da naj pošlje izrednega poslanika v Hrcgovino, kateri bode imel potrebna pooblastila, da bode pritožbe ustašev zaslíhal in kjer bode treba, napake in nedostojnosti odpravil. Turški veliki vezir je na to odgovoril, da bode poslal dosedanjega ministra poljedelstva Serverpašo v Hrcgovino. Vsled tega objavlja turška vlada 22. avg. iz Carigrada, da je nasvete velikih vlad sprejela in da se bodo konzuli tujih vlad podali na bojišče k ustašem, ter jim naznanili, da se jim nij nadejati posredovanja z orožjem niti od strani velikih vlad, niti od sosednih kneževin. Ako (!) ima o ustaši pritožbe zoper krajne oblastnije, naj jih izročé izrednemu komisarju turške vlad e Serverpaši, ki bode v ta namen v Mostar prišel in je preiskaval. Ako to ne bi uspeha imelo, žuga turška vlada z vojmo silo.

Turčinu ustaši pač ne bodo več verjeli, saj jih je uže tolikokrat prevaril in uže vera njegova mu ne dopušča, da bi bil pravičen kristjanu. „Bolje umreti, nego nečastno živeti,“ to geslo so si postavili Slavjani na Balkanu in diplomacija držav, ki so na čelu civilizacije, bi morala vendar ozirati se ne samo na interes dotičnih držav ali dimastij, ampak tudi na človečanstvo in na vzvišene ideje tega stotletja, katere se ne dajo zadrževati in prezirati. Diplomacija je stopila toraj v akcijo; morda bo štreno tako zamotala, da jo bo na vse strani vendar treba presekat i z mečem; to se bo v kratkem pokazalo.

Razne vesti.

(Imenovanje) Gosp. F. Šuklje je imenovan za profesorja na gimnaziji v Ljubljani. — V dež. šolski svet goriški so od vlade za prih. šestletno dobo imenovani gg. Andrej Marušič, Lorenc Pertout, ravnatelj dr. Zindler, ravnatelj dr. Schreiber.

(Škof Stromajer) v posebnem cerkvenem pismu svojim duhovnikom javlja, da letos v septembru ne bode praznoval 25 letnice svojega škofovanja, kakor je napovedal bil, ker je sedaj dolžnost vsacega kristijana a, podpirati naše v Turčiji za slobodo boreče se brate vsaj s tem, da se preskerbè njih sirote. — Stromajer je pač čika slovanstva in prvi Jugoslovan!

(Nadalje so darovali za hrcgovinske sirote.)

V Kanalu: Anton Križnič, kotlar 1 gl., Josip Hönig irgovec 3 gl., Anton Podbršček 10 kr., Miha Medvejšček 10 kr., Stefan Zbogar 10., Nekateri rodoljubi iz Kanala in okolice skupaj 7 gl. 60 kr., Stefan Kralj 30 kr., Jaka N. 50 kr., Anton Gabrjeučič 50 kr., Jožef Goriup 20 kr., A. B. 40., I. C. 40 kr., Mak-Mahon 10 kr., Kavarnar 20 kr., Jožef Jakopič 10 kr., Anton Tomšič 10 kr., B. Jaušček 20 kr., Josip Tolmar 20 kr., Sovič 10 kr., France Vuga 50 kr., Marušič 20 kr., Franjo Kapla 20 kr., Rodoljubi 210 kr., N. N. 5 kr., Skarabot 10 kr., Josip Čargo 50 kr., Marička D. 20 kr., Karol Čebeju 50 kr., Pepo Franča 80 kr., Glav. Durli 50 kr., Ant. Segala 80 kr., Bartl France 1 gl., Franc Bat 20 kr., Janko Toros 1 gl., N. N. 30 kr., I. I. 20 kr., P. C. 20 kr., Joh. Kragl 50., M. Berdon 10 kr., Jožef Terčič 1 gl., Lucja Vitori 11 kr., I. G. 1 gl., And. Pavšič 40 kr., M. F. 15 kr., Dobrosrčen 20 kr., Zef iz Idrije 20 kr., Mizar T. 20 kr., Janko Budin 40 kr., tisti v kantoni 20 kr., Josip Golevščik 50 kr., Peter Kralj, Marija Celj 10 kr., Lojza V. 30 kr., A. I. D. 50 kr., Konjedie Deska 50 kr., V. Goriup 20 kr., I. Bucig 20 kr., L. Košier 10 kr., B. Košir 10 kr., Mart Stanič 10 kr., Vincencij Valentinčič 20 kr., Ivan N. 2 gl., Terežinka R. 50 kr., Rodoljubi 50 kr., Droja Zidarič 20 kr., Katarina Prosen 40 kr., V. Baudaš 15 kr., Ivanka Vidlič 20 kr., Janez na mati 10 kr., L. F. 20 kr., A. Znidarčič 10 kr., M. Bresigar 10 kr., Peter Bandar 80 kr., Terezina Poljšak 30 kr., Mariutan 10 kr., Matija Zimic 20 kr., Berdon Anton 10 kr., Bajt Stefan 10 kr., Peter Gabrijevič 10 kr., Kralj Miha 25 kr., Val. Gabrijevčič 10 br., A. Podberšček 30 kr., Miha Zoga 180 kr., Skupaj 36 gl. 85 kr. — V Orničah: Neimenovani 40 kr., Tomaž Lojk 80 kr., Jožef Lojk 40 kr., Val. Kosovelj 40 kr., Val. Voučič 10 kr., Janez Voučič 20 kr., V. Kancelar 50 kr., Marija Kancelar 50 kr., France Leban 1 gl., France Kosovel 20 kr., Ant. Leban 20 kr., Valentinčič 50 kr., Dobra Slovenka 20 kr., Neimenovana 20 kr., Janez Uršič 20 kr., Košuta Jožef 10 kr., Podgornik J. 10 kr., Brata Pignatarjeva 1 gl., Dobromišljena gospodična 20 kr., Leopold Bolko 1 gl., Bratje Lojk-avi 50 kr., Skupaj 8 gl. 20 kr. — Eno družtvo pri Rebku 7. gl., Rudovan v Bihenbergu 1. gl., — V Gorici sledeči gospodje: V. 2. gold., Y. 2. gl., Dolschein 5 gold., Hoban 1 gl., A. Kon. v P. 2. gold., — Izletaveci pri novem svetu Tropinar: 60 kr., Ant. Bolko 8 gold., Kalau 2 gold., B. Dolencec 1. gold., A. Kovačič 1 gold., A. Mozetič 1 gold., J. K. D. Mači 50 kr. P. v D. 1. gold., Skupaj 31. goldinarjev 10 kr., Dr. Rojica delalci v Gorici so darovali. — Iz Solikana: Ivan Marušič 1 gl., Bortol Bitežnik 50 kr., Lavrenc Zavrtanik 50 kr., Gasper Bratkich 20 kr., France Dražček 20 kr., Gregor Batistič 20 kr., Stefan Komel 20 kr., Jakob Komel 10 kr., Jože Srebrnič 20 kr., — Iz Renč: Dreja Merljak oče 40 kr., Dreja Merljak sin 30 kr., Miha Trojar 15 kr., Miha Trojar 5 kr., Miha Martinuc 20 kr., Tone Martinuc 30 kr., Urban Martinuc 20 kr., France Lukežič 20 kr., Blaž Žigon 20 kr., Janez Mozetič 30 kr., Jože Mozetič 30 kr., France Mozetič 30 kr., Dreja Krpan 30 kr., Miha Štepančič 10 kr., Jože Sekšida 10 kr. — Iz Gradisce: Peter Štubelj 10 kr., Miha Sekšida 10 kr., Dreja Otar 10 kr., Henrik Auteči 15 kr. — Iz Orehovlja: Dreja Merljak 10 kr., France Besednjak 10 kr. — Iz Vertojbe: Jože Gorkič 10 kr., Miha Franceškin 20 kr., Gašper Ričon 10 kr. — Iz Gorice: Franc Zerovič 1 gl., Blaž Bitežnik 50 kr., Miha Martinuc 30 kr., Marija Mikuluš 50 kr., gospodična Filomena Rojic 50 kr., gospodje Guido Dolschein 1 gold., dr. Rojic A. R. sopet 3 gold., Stefan Makuc 50 kr. — Skupaj 14 gl. 85 kr. Nadalje gospodje Jožef Pavlič iz Velikih Žabelj 5 gl., Franc Šapla v Gorici 1 gl., Ant. Lazar vikar v Oblokah 1 gold., Martin Pervanje, vikar iz Steržišča 2 gl., Skupaj 9 gold.

Rekapitulacija:			
Zbirka iz Dornberga	(št. 32)	gold.	18 sold.
" " Rihemberga	"	"	15 " 35
" " Cirknega	"	"	25 " —
" " Kanala	(danes)	"	36 " 85
" " Černič	"	"	8 " 20
" " II. Goriška	"	"	31 " 10
" " Dr. Rojčevi delalci	"	"	14 " 85
Iz raznih krajev	"	"	9 " —
		skupaj gl.	158 sold. 35
Poprejšnje zbirke		"	90 " —

Torej je dozdej došlo gold. 248 sold. 35
Odposlali pa smo vsled receptisa od 21. t. m. gl. 90 in vsled pobotnic, 25. t. m. gl. 70. skupaj gl. 160. Ostalo odpošljemo, kakor hitro bomo dobili potrjilo in sporočilo iz Dalmacije in Zagreba.

(Zadeje vesti). Ustaši, so tudi Nikšič in Gačko vzeli; uporniki vrlo napredujejo, ves jug je v njihovi oblasti. Turki mrò nekoliko proč od Kleka in se ne upajo naprej; laž je, da so se zedinili z Derviš-pašo. Uporniki bodo te dni osnovali svojo vlado in proklamirali kne-

za črnogorskega Nikita za vladarja Hercegovine. V Bulgariji je začel punt; iz Rumunije jim dohajajo na pomoč prostovoljci. Enako so Miriditi ustali; torej gori po vsem Balkanu.

(Porotniki) 7. septembra začne 3. sessija letošnjih porat. Kot porotniki so k tej sessiji poklicani sledeči Slovenci:

Jochman Vencelj v Ajdovščini, Zornik Janez v Čez soči, Janez Toros v Medani, Štiligoj Anton v Imenji, Anton Rustja v Skriljah, Ant. Manfreda v Tolminu, Se-dej Lovrenc v Cerknem, Pitamec Jožef v Volčah, Belin Anton v Kobaridu, Pete nel Martin v Cirknem, Gralli France v Kobaridu, Bratina France v St. Tomažu, Ku-bat Franjo iz Renč, Martin Panian iz Sempasa in Ma-karovič Martin iz Vrha pri Kanalu. — Ta pot torej ne-kaj več Slovencev, kakor navadno, namreč 16 iz mej 36.

(Nov trstni savražnik) Od vis. c. k. namestništva došel nam je sledeči dopis: V nekem vinogradu v Bor-štu pri Boljuncu (ne daleč od Trsta) so zasle-dili eno na videz čudno spačeno trto.

Nj. eksc. gosp. namestnik je ukazal, da naj se ta trta pregleda. Našli so na njej nekaj, ki je bilo okro-glo, še bolj ko grahovo zrno debelo, belo, po vdrtih mestih rdeče, na eni strani pa z rjavkasto zelenkastimi ščitki na pol pokrito. Ko se to reč natančno preiskali, pokazalo se je tole:

To, kar ima okroglo podobo, so kupčki po kakih sto jačkah neke sorte škrlatnice (Schidlaus (cocus) blizo 1/3 mm. (milimetra) dolžih. Jajčka so pomerančaste barve, in eliptične (pakrožne) podobe. Zavita so v neko belo, gosto, kosmato tančico. Uš je podobna drugim škrlat-nicam n. pr. košenilkam, ktere jajčka, ki jih izvale, se ščitastim svojim životom na pol pokrivajo in potem na njih umerjejo.

Kakor listne uši so tudi te njim sorodne škrlatni-ce rastlinam, n. pr. breskvam, pomerančam i. dr., škodljive, ker se z rilčastimi usti v bolj mehke rastlinske dele zarijejo in sok iz njih srkajo. Iz rastlinjakov jih odganjajo s tem, da debela in voje okrtajo, listje pa z go-bo v tobačnici pomočeno operejo.

En kos predomenjene trte so privezali k drugi ra-stoči trti v ta namen, da bodo opazovali, kako se škrlatničina jajčka razvijajo, pa tudi zato, da se bode vido-lo, ali se mlade uši, kedar se izvale, posebno na trti ro-dijo n ali so njej škodljive, ali pa, če na druge rastli-ne preidejo. Kmetovalcem bodi nasvetovano, da kakor hitro bi tu popisani mrčes kje zapazili, brž naj bližnji politiški gosposki to naznanijo, ter jej pošljejo tudi ko-sove bolnih (spačenih) trt ali družih koristnih rastlin, ki bi jih bile kake take uši poškodovale. Gosposki bo-de skrb, da se postane ji rastline preiščejo.

Listnica občinstva.

Gospodu domorodcu na K. kem. Repenčili so se flištri v Grand' Hotelu? Kaj za to! saj veste, da resnica v oči kolje, in jaz sem jim golo resnico povedal. Kar se tiče gosp. učitelja, mi je žal, da se dobri mož huluje; — saj sem v svojem dopisu jasno povedal, da govorim v obče in da ne cikan na nobeno osebo. Jaz bi tudi zares ne mogel trditi, je li on tak ali tak; če ga pa moje splošne opazke res tako hudo zbadajo, po tem biakoro sunil, da spada tudi on med one lisice, katerim sem na rep stopil. Iz šole me ne bo podil, to je prav gotovo, da ne; ker si ne želim več v tako borno, tesno ječo, kder se ubogi otroci vklepajo v duševne sponje nemčurstva. Kedar se časi spremené in bo nova šola dozdana, po tem pa menda njega ne bo več v K. kem. — Če bo gosp. G—s še paševal, ne pridem h letu brez do-mornice k vam, a zanašam se, da mu v kratkem odklenka. — Za posebno čast, s katero je hotel odlikovati mojo fotografijo, se mi prihodnje leto osobno poklonim. Dopis R. ke je ostal danes v peresu, ga prihodnjije iztremem. Z bogom!

E. K.

Razglas

S tem se naznanja, da se začne podučevanje na deželni kmetijski šoli v Gorici dne 1. oktobra t. l. z ozirom na prena-redbe, ki se bodo o svojem času objavile.

Deželni odbor v Gorici
dne 19. avgusta 1875
Deželni glavar
CORONINI L.R.

V Gorici ulici sv. Ivana hiš stv. 3. je zaloga sviloprejskega prahu, semljeti bigati, kateri je posebno izvrsten za gnojenje strnenega polja in travnikov. Za kras je ta zaloga v Komnu pri krčmaju Makovcu v Živčevi hiši.

J. BASEVI.

Janez Keršovani

civilni inženir

je odprl svojo pisarno v Gorici Contra-da Municipio (magistratni ulici) št. 391 v. I. nadstropji: Priporoča se sl. občinstvu za vsa tehnična dela, to je razne stavbe, ceste, mostove i. t. d. za izdelovanje načrtov, proračunov in nadzorovanje pri raznih stavbah, s kratka za vsa opravila, ki spadajo v inženirsko stroko, obljubuje hitro, natančno in ceno postrzebo strank.

Oglas.

Starši pozor!

S 16. oktobrom začne tukajšnja c. kr. priprav-nica svoje drugo šolsko leto. Kakor znano, je namen te šole, prevelikemu pomanjkanju ljudskih učiteljev v okom priti. Do sedaj je moral vsak, kdor je hotel stopiti v učiteljsko izobraževališče, naj manj spodnji gimnazij ali realko dovršiti, zdaj nij tega več treba, ampak popolno zadostuje, ja eno leto to pripravnico z dobrim uspehom obiskuje in po prestatnem sprejem-nem izpitu se sprejme v izobraževališče. Pogoji za sprejem v pripravnico so: 1. dovršeno 14. leto; 2. telesna sposobnost in pravna nepokvarjenost; 3. odpustno spričevalo ljudske ali meščanske šole. Spre-jemajo se dečki in deklice in sicer vsak dan od današnjega dne začenši do 16. oktobra ustmeno in pismeno pri podpisnem voditeljstvu. Pridni učenci dobé 50 gold. državne štipendije. Ta šola nij namenjena le za okoličane, ampak ravno tako za Kra-ševce in Vipavce in sploh vsacega, kdor se hoče oglasiti. Želeti bi tedaj bilo, da bi se mnogo mla-dine udeležilo.

V Proseku, 17. avgusta 1875.
Voditeljstvo c. kr. pripravnice.

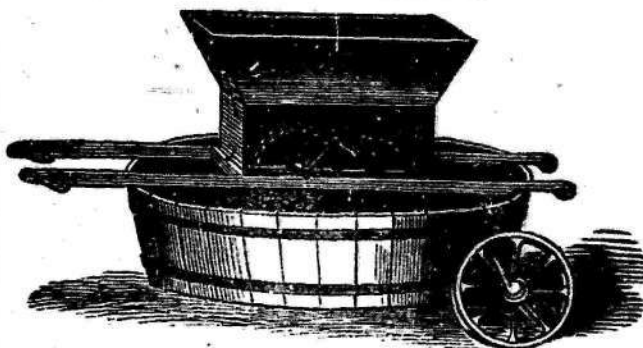
Perva občna zavarovalna banka

„SLOVENIJA“

poslala je svojega inšpektorja, gosp. Ema-nuela Adler-ja na Goriško. —

Naj ga vsi rodoljubi po mogočnosti podpirajo, da bo mogel uspešno delati za narodni zavod, ki zdaj stoji, hvala Bogu, na popolno trdnih nogah. Slovenci! zava-rujte se pri domačem zavodu, da vaš denar doma ostane, in da koristite do-movini!

Grozdni mlini

naj boljše konstrukcije, s cinkovo ploščevino okova-nimi valerjami dobivajo se po 26 gol. kos pri posodarju deželne vinoin sadjerejske šole na Slapu pri Vipavi: Naročnino sprejema uredništvo „Kmeto-valca“ na Slapu.

Nova fabrika v NABREŽINI za likerje.

	za bokal		za vedro	
	gold.	solid.	gold.	solid.
Rum, prav jamajsk prve cene	65	26	—	—
„ „ „ druge „	—	—	—	—
slivovec 1. vrste	60	24	—	—
„ „ „ druge „	—	—	—	—
Kleger 1. vrste	65	26	—	—
Tropinsko žganje, prve vrste	60	24	—	—
Janeževce po franc. okusu 1 vrste	50	20	—	—
„ „ „ „ druge „	40i 30	16 i 12	—	—
Brinjevec prve vrste	65	26	—	—
„ „ „ „ „ „	—	—	—	—

franko postaja NABREŽINSKA.

Poskusite! Kar se tiče dobrote zgoraj imeno-vanih pijač stoji Nabrežinska fabrika v prvej vrsti, KER DELA SĚ SADJEM. Lastnik tej novej fabriki je: **Anton Karis.**

Neobhodno potrebno za vsako družino je tekoče **milo Tonequin** (iz smole Tonequin ime-novane)

patentirano od c. k. vlad. obéh dr-žavnih polovic, ima v sebi vse zdravilne moč-gindl ter zlepjuje kožo.

Na tisoče oseb, ki rabijo to lepotočno milo je zgubilo časoma vse kožne napake, kakor so: **vročica, pege, kožice, izpuščaji, mehur-čke** nenavadno rdečnost kože i. t. d. in zadobilo lepo, zdravo elastično gladko kožo, kakor je po-trebna za lep teint. Za otroke, katerih koža je še jako mlada, je to **edino milo**, katero se sme ra-bití brez strahu za bodočnost.

V **kopelji** je to milo boljše od vsacega dru-zega.

Edina zaloga: **W. HENN** na Dunaji, Josefstädterstrasse, 53 in dobi se tudi v **renomiranih** prodajalnicah parfumerij po 75 soldov steklenica, v zaboječih po 3 steklenice f. 1.80 in po 6 steklenic f. 3. — Odpošlje se proti predplačilu po pošti ali pa proti povzetju. Prodajalci dobé odstotke (rabat).

Naznanjam sl. občinstvu, da v svoji že davno znani ključavnicarski delalnici na Placuti št. 36 (pri Kurtelinu) izdelujem in predelujem vsakoverstne tehtnice po novem sistemu izlijvam tehtne bute in delam metrične mere.

Jakop Oblak.

PRODAJA

pravega domačega vina.

Belo Vipavsko od 10 do 12 gol. vedro
Črno Frijulansko „ 14 „ 16 „

Dobiva se v drogeriji
Seppenhof-jevi
na Travniku.

NEKO LOVSKO DRUŠTVO

išče skušenega LOVCA

Gledé pogojev obrnejo naj se prosilci za to službo do gospoda

FRANCA MAKUCA,
trgovca v Ajdovščini